

Handläggare
Julia Böhler
Telefon: 08-50802045

Till
Järva stadsdelsnämnd

Handlingsplan för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2030

Svar på remiss från kommunstyrelsen, diarienummer KS 2025/1335

Förvaltningens förslag till beslut

1. Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Järva stadsdelsnämnd beslutar om omedelbar justering.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har skickat *Handlingsplan för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2030* på remiss till Järva stadsdelsnämnd. Handlingsplanen syftar till att stärka stadens arbete med barnets rättigheter och riktar sig till samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Förvaltningen anser att handlingsplanen till viss del bidrar till konkretisering av vad barnkonventionen kan innebära för stadens verksamheter men saknar en diskussion om barnsyn, åldersmaktordning, vuxenhetsnormer och maktrelationen mellan barn och vuxna. Enligt förvaltningen skulle en sådan diskussion förtydliga varför det är viktigt att arbeta med ett barnrättsperspektiv och bidra till ytterligare konkretisering av barnkonventionen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har skickat *Handlingsplan för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2030* på remiss till Järva stadsdelsnämnd. Förslaget har förutom till Järva stadsdelsnämnd remitterats till övriga stadsdelsnämnder, facknämnder samt till en rad barnrättsorganisationer.

FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen, som Sverige antog 1990 och som blev svensk lag 2020, utgör grunden för barnrättsarbetet i Stockholms stad. Av Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna framgår att programmet ska fungera som paraply för sex tillhörande handlingsplaner, varav en ska behandla barnets rättigheter. Handlingsplanen ska konkretisera stadens arbete i enlighet med barnkonventionen.

Ärendet

Handlingsplan för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2030 syftar till att stärka stadens arbete med barnets rättigheter och riktar sig till samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Enligt handlingsplanen har alla nämnder och bolagsstyrelser ansvar för att säkerställa barnets rättigheter och inflytande. Handlingsplanen sträcker sig till år 2030. Det övergripande målet med handlingsplanen är: *Staden säkerställer alla barns rättigheter och inflytande genom att motverka diskriminering och främja jämlika levnadsvillkor.*

Handlingsplanen utgår från MR-programmets tre fokusområden ”kunskap och information”, ”välfärd och service” och ”delaktighet och inflytande”. För varje fokusområde beskrivs en förväntad inriktning av arbetet, utmaningar som hänger samman med fokusområdet samt mål och exempel på arbetsätt. Målen är uppdelade i effektmål och resultatmål. Effektmålen beskriver den övergripande och långsiktiga förändring som eftersträvas. Resultatmålen är den direkta förändring som ska genomföras i stadens verksamheter. Handlingsplanen innehåller följande effekt- och resultatmål:

- **Kunskap och information**

- Stadens medarbetare bemöter barn respektfullt och med anpassning till olika barns behov.
 - Stadens medarbetare har god kunskap om barnkonventionen och vad den innebär för verksamhetens skyldigheter.
 - Stadens medarbetare har god kunskap om bemötande av barn.
 - Stadens medarbetare har god kunskap om hur barnkonsekvensanalyser av verksamheten kan göras.
- Staden når barn och unga med information om deras rättigheter och om stadens utbud av välfärd och service.
 - Staden erbjuder information som barn och unga kan tillgodogöra sig – både fysiskt och digitalt.
 - Verksamheter som riktar sig till barn informerar barn om deras rättigheter och erbjuder målgruppsanpassad information om sin verksamhet.

- **Välfärd och service**

- Alla barn är trygga och skyddas från olika former av våld, utnyttjande och andra utsatta situationer.

- Staden har sociala insatser som säkerställer att alla barn får det stöd och skydd de behöver.
- Stadens verksamheter säkerställer trygga och långsiktiga boendevillkor för barnfamiljer.
- Stadens verksamheter skyddar barn och unga från att rekryteras och utnyttjas i kriminalitet.
- Stadens verksamheter erbjuder tidiga insatser och ett samordnat stöd för att stärka barn och ungas psykiska hälsa.
- Stadens verksamheter erbjuder barn och unga en god förberedelse inför arbetslivet genom utbildning, praktik och feriearbeten, med särskilt fokus på barn och unga med svagare etableringsförutsättningar.
- I stadens skolor och förskolor känner sig alla barn och unga trygga och inkluderade.
 - Stadens skolor och förskolor identifierar och vidtar åtgärder mot eventuella normer och arbetssätt i verksamheten som riskerar att exkludera barn och unga utifrån olika diskrimineringsgrunder.
 - Lärare, annan skolpersonal och förskolepersonal har förutsättningar att agera aktivt när de ser eller får information om barns utsatthet, exempelvis kränkningar, våld och diskriminering eller om barn på andra sätt far illa.
 - Staden vidtar åtgärder för att motverka mobbning och kränkningar i digitala miljöer.
 - Stadens skolor och förskolor ger alla barn och unga möjlighet till en god språkutveckling och att tillägna sig det svenska språket.
- Ett barnrättsperspektiv ska genomsyra arbete som rör enskilda barn och barn som grupp.
 - Staden genomför bedömningar av barnets bästa som underlag till beslut och åtgärder som rör barn och unga.
 - Staden säkerställer att barn och unga får möjlighet att komma till tals i enskilda ärenden som rör dem.
 - Staden tillvaratar barn och ungas röster, från enskilda barn, grupper av barn och civilsamhället, för att utveckla verksamheter och insatser.

- Staden erbjuder alla barn och unga likvärdig tillgång till kultur, idrott och fritid.
 - Stadens verksamheter vidtar åtgärder för att fler barn och unga ska ha en meningsfull fritid.
 - Staden förebygger och bekämpar diskriminerande fördomar, beteenden, språkbruk och bilder som begränsar barn och ungas tillgång till kultur, idrott och fritid.
- Offentliga miljöer är attraktiva och inkluderande för barn.
 - Staden har god kunskap om vad som skapar attraktivitet och inkludering för barn och unga i offentliga miljöer och vidtar åtgärder utifrån det.
 - Barn och unga har inflytande i stadsutvecklingsprocessen och i utformandet av offentliga miljöer
- **Delaktighet och inflytande**
 - Barn och unga har delaktighet och inflytande i frågor som berör dem.
 - Staden informerar barn och unga om deras rätt till delaktighet och inflytande.
 - Staden skapar former som ger barn och unga möjlighet till delaktighet och inflytande samt verkar för att barn och ungas organisering tas tillvara som en del av stadens utveckling.
 - Stadens skolor skapar goda förutsättningar för olika former av elevinflytande.
 - Stadens verksamheter säkerställer att barns synpunkter och behov tas till vara i frågor som berör dem, både när barn berörs på ett generellt plan och när specifika grupper av barn berörs.
 - Staden har långsiktiga samarbeten med civilsamhällesorganisationer som företräder barnets rättigheter.
 - Stadens verksamheter samarbetar med civilsamhällesorganisationer kring insatser som synliggör och främjar barnets rättigheter.

Arbetet med handlingsplanen ska utgå från ordinarie processer samt från kunskap om stockholmarnas levnadsvillkor och tillgång till de mänskliga rättigheterna. Nämnder och bolagsstyrelser ska i samband med ordinarie uppföljningsprocesser synliggöra resultat och utmaningar i arbetet med barnets rättigheter.

Barnrättsperspektiv

Med utgångspunkt i ett barnrättsperspektiv anser förvaltningen att det på ett tydligare sätt bör framgå hur barn och unga har involverats i framtagandet av handlingsplanen. I övriga handlingsplaner som är kopplade till MR-programmet framgår att det genomförts samråd med berörda målgrupper alternativt hänvisas det till rapporter och undersökningar som bygger på intervjuer med berörda målgrupper. I bakgrunden beskrivs barns utsatthet för barnfattigdom, olika former av våld och diskriminering men det finns få exempel på vad barn och unga själva lyfter fram som viktiga frågor i arbetet med förverkligandet av deras rättigheter. Fler reflektioner utifrån ett barnrättsperspektiv finns under förvaltningens synpunkter och förslag.

Funktionshinderperspektiv

Förslaget till handlingsplan lyfter fram hur funktionalitet får betydelse för barn och ungas levnadsvillkor. Förvaltningen anser dock att handlingsplanen i större utsträckning kan lyfta vikten av att ha ett intersektionellt perspektiv i arbetet med att förverkliga barnets rättigheter. Olika maktordningar samverkar och påverkar barn och ungas möjlighet att komma till tals, utsatthet för fattigdom, våld och diskriminering. Det här innebär att barnkonsekvensanalyser och barnrättsarbetet, snarare än att dela upp barn i olika kategorier, bör undersöka hur normer och maktordningar kopplat till exempelvis ålder, funktionalitet, kön, sexualitet, etnicitet och socioekonomi får betydelse för barn i en given kontext, och deras möjligheter att leva och delta i samhället. På grund av funktionsnormer och vuxenhetsnormer kan till exempel barn med funktionsnedsättning hamna i en särskild beroendeställning gentemot vuxna och sin omgivning. Det här skapar i sin tur särskild risk för våld och utnyttjande.

Jämställdhetsperspektiv

Det framgår inte huruvida jämställdhetsanalyser har påverkat förslaget till handlingsplan och inriktningen för arbetet med barnets rättigheter i staden. Kön lyfts snarare fram som en diskrimineringsgrund att beakta bland andra i genomförandet av handlingsplanen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Avdelning administration och stadsmiljö.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen anser att handlingsplanen till viss del bidrar till konkretisering av vad barnkonventionen kan innebära för stadens verksamheter, men anser samtidigt att handlingsplanen i mindre utsträckning än andra handlingsplaner under MR-programmet

beskriver vad det mer specifikt innebär att arbeta med ett barnrättsperspektiv och varför ett sådant perspektiv behövs. Förvaltningen saknar en diskussion om barnsyn, åldersmaktordning, vuxenhetsnormer och om maktrelationen mellan barn och vuxna. Enligt förvaltningen skulle en sådan diskussion förtydliga varför det är viktigt att arbeta med ett barnrättsperspektiv och bidra till ytterligare konkretisering av barnkonventionen.

Förvaltningen anser i linje med skrivelser i handlingsplanen att en viktig del av arbetet med att förverkliga ett barnrättsperspektiv handlar om att minska omotiverade skillnader inom gruppen barn. Förvaltningen anser samtidigt att en handlingsplan för barnets rättigheter i större utsträckning bör lyfta och resonera kring ålder som maktordning liksom kring den maktrelation som råder mellan barn och vuxna. Förvaltningen anser att handlingsplanen i större utsträckning bör uppmärksamma begränsande vuxenhetsnormer som pekar ut barn som opålitliga, orationella och/eller omogna och problematisera normativa föreställningar om barn som *blivande* människor snarare än människor. Dessa normer och föreställningar påverkar hur barn och unga blir bemötta och behandlade, blir eller inte blir lyssnade på. Sådana normer kan innebära att barns stängs ute från beslutsfattande som på olika sätt berör dem. Det här får vidare betydelse för förverkligandet av barnkonventionen och särskilt artikel 12 som handlar om att barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet samt att hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad.

I handlingsplanens avsnitt om fokusområdet ”välfärd och service” går det att läsa följande:

”Enligt barnkonventionen är barn kompetenta individer som, precis som vuxna, har rätt till inflytande över sina liv. Dock saknar barn den mognad, erfarenhet och kunskap som vuxna har och behöver därför också stöd från vuxenvärlden.”

Meningen utgår från att barn generellt saknar mognad, erfarenhet och kunskap i jämförelse med vuxna. En människas mognad, erfarenhet och kunskap värderas genom den här sortens formulering enbart utifrån vilken ålder den har. Inom barnrättsperspektivet betonas att barn är kompetenta aktörer i sina egna liv, även om deras kompetens kan se annorlunda ut än vuxnas. Denna formulering riskerar att osynliggöra barns egna erfarenheter och perspektiv. Den bygger på ett vuxennormativt antagande där vuxnas kunskap och erfarenhet automatiskt värderas högre än barns. Barnrättsperspektivet ifrågasätter detta och framhåller att barn ofta har unik kunskap om sin egen situation, som vuxna saknar. Ett enskilt barn kan också ha erfarenheter och kunskaper som en

enskild vuxen helt saknar. Formuleringen riskerar vidare upprepa ett synsätt där stöd blir liktydigt med styrning eller begränsning av barns självbestämmande, snarare än ett stöd som stärker barnets egen förmåga och rätt att komma till tals. Barnrättsperspektivet betonar att barns mognad och förmåga varierar stort mellan individer. Att koppla behovet av stöd enbart till ålder riskerar att bortse från barns individuella utveckling och kapacitet. Förvaltningen föreslår därför att denna mening i handlingsplanen formuleras om.

Med utgångspunkt i den tyngd som handlingsplanen lägger på barns utsatthet för olika former av våld och diskriminering anser förvaltningen vidare att det universella våldspreventiva arbetet bör ges mer utrymme i handlingsplanen. I handlingsplanen nämns att stadens verksamheter ska arbeta förebyggande och främjande, men tyngdpunkten ligger framför allt på att identifiera utsatthet och ge stöd när våld eller kränkningar redan har inträffat. Förvaltningen ser här möjlighet att lyfta universella insatser inom våldsprevention för att komplettera och förtydliga behovet av att staden arbetar på samtliga nivåer. Förslagsvis kan det universella våldspreventiva arbetet lyftas in kopplat till exempelvis förskola, skola och fritidsverksamheter. Det handlar om långsiktiga och strukturerade insatser som syftar till att förebygga våld innan det uppstår. Möjligheterna och samordningsvinsterna inom det sociala hållbarhetsområdet är särskilt stora på universell preventionsnivå, det vill säga insatser som riktar sig till hela befolkningen eller vissa målgrupper (exempelvis alla barn i en viss årskurs). Våldsförebyggande insatser på universell nivå handlar till exempel om att utmana föreställningar om makt och maskulinitet som rättfärdigar våld, samt normer som inskränker särskilt kvinnor och flickors självbestämmande. Ett exempel på en universell våldsförebyggande metod är Mentorerna i våldsprevention (MVP) som används inom skola och fritid, med syftet att motverka stereotypa könsnormer och förebygga mäns och killars våld. I förslaget till handlingsplan är beskrivningar av hur verksamheter förväntas arbeta med att uppmärksamma begränsade normer delvis separerade från skrivelser om hur staden ska arbeta för att förhindra/agera vid våldutsatthet. Förvaltningen föreslår med utgångspunkt i ett universellt våldspreventivt arbete att kopplingen mellan dessa förtydligas.

Förvaltningen föreslår att Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Toni Mellblom
Stadsdelsdirektör
Järva stadsdelsförvaltning

Jonas Eliasson
Avdelningschef
Järva stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Bilaga Handlingsplan för barnets rättigheter
2. Tjänsteutlåtande – Handlingsplan för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2030
3. Följebrev - Handlingsplan för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2030

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Toni Mellblom, Stadsdelsdirektör	2026-03-12
Jonas Eliasson, Avdelningschef	2026-03-12